

Una Griškeviča

Balss nav viss

SARUNA AR OPERDZIEDĀTĀJU MARINU REBEKU

Šis pavasaris mūs lutināja, jo uz Latvijas Nacionālās operas skatuves vairākās lomās atkal bija iespēja dzirdēt Marinas Rebekas brīnišķīgo balsi – gan Mimi lomā Pučīni operā “Bohēma”, gan Violetas lomā Verdi operā “Traviata” un Rīgas Operas festivāla spožajā *gala* koncertā, gan Siguldas Opermūzikas svētkos.

2017. gada janvārī Lielajā gildē, Liepājas koncertzālē “Lielais dzintars” un Latgales vēstniecībā GORS pirmo reizi Latvijā izskanēs Gaetāno Doniceti operas “Marija Stjuarte” koncertuzvedums, kurā galvenajā lomā dzirdēsīm tieši Marinu Rebeku. “Man patīk pieņemt izaicinājumus!” – stāstot par savu darbu un lomām, kas papildina viņas repertuāru, ik pa brīdim atzīst dziedātāja.

Marinas sniegums novērtēts arī pasaulē – gan viņas dziedātā Norma Triestes operā, gan Džuljetas loma Vīnes Valsts operā. Savukārt augusta vidū pasauleslavenais Placido Domingo negaidīti uzaicināja Marinu piedalīties Zalcburgas festivālā, atveidojot titullomu Masnē operas “Taida” koncertuzvedumā saslīmušās dziedātājas Sonjas Jončevas vietā.

Una Griškeviča: Tev šosezon bijušas vairākas debijas pasaules operteātros. Kā pati jūties, to aptverot?

Marina Rebeka: Briesmīgi! (*smejas*) Būtībā man ikviena jaunā loma bija jāiemācās divās nedēļās. Kad Vinē dziedāju pēdējo Džuljetu, biju pamatīgi saaukstējusies – tā, ka nebija balss. Tādēļ, mācoties Džinevru Hendeļa operā “Ariodante”, nevarēju padziedāt, septiņas ārijas un divus duetus mācījos, sēžot pie klavierēm un klausoties mūziku. Pēc tam uzreiz bija jāiemācās Vitēlijas loma Mocarta operai “Tita žēlsirdība” (saruna ar Marinu notiek jūnijā – *U. G.*), kas arī ir ļoti grūta partija!

Mimī lomu Pučīni “Bohēmai” biju iemācījusies krietni iepriekš, tāpēc to tikai nācās atkārtot. Šī bija mana trešā Pučīni loma pēc Mizetes un Liu. Debijas lomas man neļūk, taču septiņu mēnešu laikā dziedāt astoņas partijas, no kurām četras ir debijas, – tas ir smagi!

Pēc atvaļinājuma būs jāiemācās Guno opera “Fausts”, Doniceti “Marija Stjuarte” un donnas Elvīras partija Mocarta operā “Dons Žuans”. Marijas Stjuartes lomu, ar ko janvārī debitēju Rīgā, visticamāk, mācīšos Ņujorkā, kur *Metropolitan* operā dziedāšu Rosīni operas “Vilhelms Tells” jauniestudējumā.

UG: Šķiet, tavs lomu portfolio varētu aizņemt vismaz trīs lapas.

MR: Jā, turklāt nākamā gada jūnija sākumā svinēšu desmit gadus, kopš esmu uz operskatuves. Šo desmit gadu laikā būšu iemācījusies divdesmit piecas lomas – turklāt nevis otrā plāna, bet galvenās lomas. Ja neskaita Miķaēlu Bizē operā “Karmena”, tik tiešām – manā repertuārā ir diezgan nozīmīgas galvenās soprānpartijas.

Debitēju ar Violetas lomu, no Doniceti esmu dziedājusi “Mīlas dzērienu” un *Lucia di Lammermoor*, arī Bellīni “Normu”, un tagad būs Marijas Stjuartes loma, kas atkal ir Doniceti...

Manā repertuārā ir daudz Rosīni: “Muhameds II”, vēl vairākas lomas, ļoti liels Mocarta operu klāsts un ierakstīts CD ar Mocarta ārijām, divas Hendeļa operlomas – Džinevra un Adžileja, turklāt tās ir grūtas lomas, katra ar septiņām ārijām. Verdi un Pučīni ir viegli mācīties; Hendelis, manuprāt, ir viens no grūtākajiem komponistiem, vismaz man. Taču es gribētu nodziedāt vēl divas viņa operu partijas – Alčīnu un Kleopatru “Jūlijā Cēzarā”. Šīs lomas gan pagaidām vēl nekur nav iekļātas, taču – ja nāks šāds piedāvājums, pieņemšu to ar lielāko prieku!

UG: Vai lomas pie tevis atnāk pašas, vai tās piedāvā aģenti un operteātri?

MR: Lomas pašas gluži neatnāk. (*smejas*) Jaunas lomas parasti piedāvā operteātri, taču viņiem ir jāiestāsta, ko tu vari nodziedāt, jo bieži vien viņi vēlas tev uzticēt jau dziedātu un pārbaudītu repertuāru. Vai nu arī viņiem šķiet, ka vari nodziedāt visu un jebko.

Piemēram, pirms pāris gadiem Norma man būtu pilnīgi neiespējama, tāpat kā pārējās lomas, uz kurām tagad pamazām eju. Nezinu, kas pēdējā pusgada laikā noticis, bet mans ķermenis ir stipri mainījies, arī balss mainās. Sākumā domāju, ka to jūtu tikai es, taču izrādās, ka to jūt arī operteātru pārstāvji, piemēram, Vīnes Valsts operas direktors.

Tagad nāk citi piedāvājumi. Pagaidām neatklāšu, kas tieši man tiek piedāvāts – lai vispirms ir līgums, un tad es par to runāšu. (*klusē*) Protams, šo pārmaiņu dēļ man arī no daudz kā nācies atteikties: četras reizes noraidīju piedāvājumu dziedāt Verdi operā “Dons Kārloss”, divas reizes atteicos no “Ernani”; ir piedāvātas arī lomas Pučīni operā *Madama Butterfly* un Vāgnera “Tannheizerā”. Nezinu, kāpēc man to piedāvā, bet pašlaik šīm lomām noteikti ir par agru. Varbūt kādreiz vēl līdz tam nobriedīšu... Taču ar lomām ir tā – tev jāzina, kas varētu būt tuvs dvēselei, uz kuru pusi tendēta tava balss un uz kuru pusi tā attīstīsies. Ir jābūt iekšējai jušanai – kas tev derēs un kas nederēs.

UG: Vai pieņem visus lomu piedāvājumus?

MR: Piemēram, Violetu vienmēr esmu gribējusi nodziedāt, Normu arī, lai gan līdz šim tai nebiju gatava. Taču nekad nebiju domājusi, ka pirmais piedāvājums dziedāt Normu nāks no Ņujorkas *Metropolitan*. Pirms gada man piedāvāja nākamsezon dziedāt šo lomu, un tas pat nav svarīgi, ka neesmu šīs izrādes pirmajā sastāvā.

Tieši ar “Normu” tiks atklāta *Metropolitan* operas jaunā sezona. Tās gan būs divas pilnīgi atšķirīgas izrādes, jo dublēšos ar Sondru Radvanovsku.

Tiesa, joprojām ir daudzi teātri, kas man pagaidām šo lomu nepiedāvā, jo nezina, kā ar to tikšu galā. Ap šo lomu virmo daudz mītu – lai to dziedātu, jābūt dramatiskajam soprānam, lai gan, manuprāt, ir jābūt dramatiskam raksturam un dramatiskai balss nokrāsai. Bet jā – ir cilvēki, kas to redz, un cilvēki, kas to neredz. Tajā pašā *Metropolitan* operā uzskatīja, ka pēc rakstura esmu Violeta un Norma, un tas būs tik ilgi, kamēr viņi neieraudzīs, ka varu būt arī citāda.

UG: Vai esi kādreiz aizdomājies, kura no dziedātajām varonēm tev psiholoģiski ir vistuvākā?

MR: Pareizāk būtu teikt – nevis psiholoģiski tuvas, bet tādas, kuras es labi saprotu: Violeta, Norma, Džuljeta, Mimī, Leila Bizē “Pērļu zvejniekā”... Arī Mizete “Bohēmā” – es viņu ļoti labi varu saprast, lai gan viņa ir stipri kontrastējoša ar Mimī lomu.

Savukārt Vitēliju man ir grūti saprast – viņa ir tāds sušķis! (*smejas*) Nemēģinu attaisnot viņas izdarības, taču kaut kā man šajā tēlā ir jāiejutās. Teiksim tā – attaisnot šo varoni nevaru, bet varu mēģināt saprast viņas rīcību. Tas ir ļoti tālu no manas dabas, tomēr nāksies vien to visu uz skatuves nospēlēt, ko lai citu dara. Taču nekad nedomāju par to, kā vienā vai otrā situācijā rīkotos savas varones vietā, jo – tā neesmu es, un man arī nav nekādu tiesību to darīt. Man jāpieņem tie apstākļi un tas laiks, kurā risinās konkrētās operas darbība. Protams, mums iestudējumos ir jāattaisno režisora ieceres, bet tas ir pavisam kas cits.

UG: Kādi dziedātajai režisors reiz plus 40 grādu karstumā līcis dziedāt, ģērbtai kažokā un guļot uz vēdera. Kādas režisora vēlmes tev ir nācies īstenot?

MR: Četras stundas dziedāt, stāvēt dubļos. (*smejas*) Uz skatuves turklāt lija lietus, bija stiprs vējš un dubļus lēja arī uz galvas, tāpēc, lai nesasaldētu kājas, man nācās vilkt hidrokostīmu, zem kura briesmīgi svīdu. Izrādē bija jāskraida pa skatuvi, jāmazgā trauki, jānēsā čemodāni, un tas viss jādara augstpapēžu korpēs, kažokā un hidrokostīmā zem tā visa. Galvā bija parūka, kurai arī virsū lija

V. A. Mocarta operā “Dons Žuans” Čikāgā

dubļi... Tas viss bija manas karjeras sākumā Hendeļa operā “Tēsejs”, kas turklāt bija jādzied vāciski, un tas viss man likās šausmīgi un nesavienojami...

Vai arī “Traviata” Čirihē, kur manai varonei trešajā cēlienā nogriež matus, jo viņa ir mūķene, iesloga trakomājā un piebāž ar narkotikām. Tas bija ļoti smagi! Traks bija Mocarta “Dons Žuans” Čirihē, kur titulvaronis bija gorilla, un man viņam bija jāmet banāni. Šajā izrādē uz skatuves gribēja palaist divus pitonus, taču mēs noprotējām un, paldies Dievam, nekādu pitonu tur nebija. (*smejas*) Savukārt pēdējā “Dona Žuana” iestudējumā Minhenē visa skatuve, pa kuru nācās staigāt augstpapēžu korpēs, bija vienos caurumos. Atteicos to darīt un paskaidroju, ka nevēlos lauzt kājas, jo galu galā – man izrādē ir jādzied, nevis jālauz kājas!

UG: Vai tu diskutē ar režisoru par viņa idejām?

MR: Jā, es vienmēr cenšos runāt ar režisoru, kad veidojam jauniestudējumu. Gudrs režisors, manuprāt, uzklausa un saklausa dziedātāja teikto, lai atrastu vidusceļu. Veidojot "Traviatu" Čīrihē, man bija jāatrod iekšējie resursi un spēki, lai runātu ar režisora asistentu un izrādi izveidotu tā, ka tas ir pieņemami man un publikai.

Ir lietas, ko nekad nedarišu uz skatuves: nepieļaušu vardarbību jebkādā tās izpausmē, nekad netaisišu striptīzu. Neesmu prostitūta, kas pārdod savu ķermeni; sniedzu savu mākslu, savas jūtas un emocijas. Ķermenis ir viens no instrumentiem, kā to visu izpaužu, taču nekad neizgērbšos tikai tāpēc, lai panāktu kaut kādu efektu!

Taču, ja man jautā, kādēļ to visu daru, piedaloties dažādos iestudējumos, atbilde ir viena – nepiedaloties zaudēšu pieredzi, arī naudu, ko daudz esmu ieguldījusi, gatavojoties iestudējumam. Turklāt manā vietā paņems citu dziedātāju, bet iestudējumu neviens nemainīs. Piedaloties kādā iestudējumā, mēģinu režiju pielāgot sev, komponista mūzikai un tekstam, jo – tā ir arī mana atbildība. Galu galā – publikas priekšā stāvu es, nevis režisors vai scenogrāfs.

UG: Aktieri dažkārt atzīst, ka ir ļoti grūti atslēgties pēc izrādes nospēlēšanas. Cik ilgu laiku vajag tev, lai izietu no tēla?

MR: Agrāk to izdarīt bija grūtāk; tagad ir vienkāršāk. Taču joprojām adrenalīna ir daudz, un bieži vien naktī pēc izrādes neguļu, jo iekšā viss mutuļo. Esmu dažkārt jutusies kā pleijeris, kas strādā atpakaļgaitā, domās pārskatot visu izrādi un meklējot kļūdas.

Patlaban lietām pieeju vienkāršāk – tobrīd izdarīju visu, ko varēju, tagad jāiet tālāk, jo svarīgi ir tas, ko daru no šā brīža uz priekšu. Nedzeru un nepīpēju, tādēļ šīs lietas man nepalīdz, kā varbūt tas ir dažiem citiem. (*smejas*) Vienkārši jāpaklausās cita mūzika – pops, roks vai metāls. No latviešu mūzikas labprāt klausos "Prāta vētru" vai arī kaut ko tādu, kas palīdz ātri braukt ar mašīnu. Piemēram, *Evanescence*, *Depeche Mode*...

UG: Vai arī ātra braukšanas ar mašīnu tev palīdz atslēgties?

MR: Jā, jo man patīk braukšana kā tāda, lai gan šeit, Latvijā, diemžēl īpaši ātri nepabruksi. Bet Vācijā mēdzu braukt arī ar ātrumu 130–160 kilometru stundā. (*smeida*) Man šķiet, ka Latvijā visa braukšanas māksla un ambīcijas rezumējas ar gāzes pedāļa spiešanu – jo ātrāk braucu, jo esmu "smalkāks".

Sīguldas Opermūzikas svētkos, 2016

Bieži vien skatos uz šejienes sabiedrību, un liekas – nu, tā kā tādi mazi bērni. Man ir lellīte, bet man ir krokodils, kuram no mums ir labāka mantiņa?! Katrs šeit zīmējas ar savu mašīnu, blondinēm un augstpapēžu korpēm, kas maksā 500 eiro, un tas liekas tik šausmīgi smieklīgi, lai gan viņiem pašiem tas noteikti šķiet ļoti svarīgi. Nu, nav tas svarīgi! Vācijā var noīrēt jebkādu mašīnu, tas nevienu neuztrauc. Gribi ātri braukt? Lūdzu, nekādu problēmu, jo tur uz lielajām šosejām nav ātruma ierobežojumu. Mums tādu ceļu nav, tikai Jūrmalas šoseja, kur nu katrs var izrādīt savu ego. Uz ceļa var tik labi redzēt cilvēka raksturu! Bet cilvēkam, kas ir pašpietiekams, nevienam nekas nav jāpierāda.

UG: Vai tu novērtē to un pamani, atgriežoties Latvijā pēc uzstāšanās pasaulē?

MR: Jā, vienu brīdi tā tiešām bija. Dzīvojot Itālijā, vienu brīdi nejuutos šai valstij īsti piederīga, taču pēc kāda laika sāku novērtēt gan cilvēkus, kas te dzīvo, gan mūsu kultūru. Jā – Latvija ir maza, bet tā ir mūsu valsts! Dažkārt domāju par cilvēkiem, kas ir pie varas – nu labi, tu sagrābsies naudu, bet kur tu to liksi? Kapā tak līdz nepaņems! Tev šeit ir māja, un tagad tu gribi arī Francijā māju? Nopirksi Kannās māju? Kā tev šķiet – vai tur dzīvot būs labāk nekā šeit? Tur tu dzīvosī svešā vidē, starp svešiem cilvēkiem, kas ir pavisam citādi audzināti un kam ir citāda kultūra. Iespējams, kādu laiku tev tur būs labi. Protams, ir cilvēki, kas neilgojas pēc mājām un savējo sabiedrības. Varbūt esmu pārāk daudz ceļojusi? (*kādu brīdi domā*)

Manuprāt, daudz svarīgāk ir ieguldīt naudu Latvijas dabā, Latvijas produktos, mūsos pašos un – kultūrā un izglītībā! Izglītība ir mūsu spēks, bāze un tas, kas mūs paceļ pāri citiem visā Eiropas Savienībā. Mūsu muzikālā izglītība un universitātes izglītība manā mācību laikā balstījās uz padomju laika izglītības sistēmu. Lai ko mēs runātu par to sistēmu un režīmu, izglītība tomēr bija kolosāla! Manuprāt, šī sistēma būtu jāaizstāv un jāsaglabā, jo tas ir mūsu spēks! Punkts. Domāju, ka tas ir ļoti, ļoti svarīgi.

UG: Turklāt tieši šeit iegūtā muzikālā izglītība ir pamatā tavai karjerai.

MR: Jā, turklāt tas, ko un kā iemācījos šeit, tika novērtēts arī Itālijā. Kad aizbraucu uz turieni mācīties, man teica – mēs jūs nedrīkstam laist kopā ar pārējiem studentiem, jo jūs pārāk daudz zināt. (*smeida*) Tas bija gan Parmā, gan *Santa Cecilia* Mūzikas akadēmijā Romā, kur mani atbrīvoja no solfedžo, harmonijas, mūzikas vēstures lekcijām. Klavierspēles četru gadu programmu noliku vienā gadā; tur mācījos vienīgi aktiermeistarību un, protams, dziedāšanu.

Sistēmas ļoti atšķiras, tur glauda galviņu un saka – nomierinies, tu vēl esi jauns, vēl ir laiks visu iemācīties. Šādi, strādājot uz cilvēka ego, viņam vairāk neko nevajag, un attīstība nenotiek. Tagad esmu sapratusi, ka mācību laikā gūtās zināšanas man paliks uz visu dzīvi, tāpēc noteikti ir vērts pacīnīties, lai tiktu saglabāta pašreizējā izglītības sistēma. Manuprāt, tas ir ļoti, ļoti svarīgi.

UG: Kuriem cilvēkiem šeit, Latvijā, esi pateicīga par skološanu un to, ko viņi tev iemācījuši?

MR: Visiem skolotājiem, pie kuriem mācījos savā pirmajā vakara mūzikas skolā "Rīdze", kas tagad kļuvusi par privāto mūzikas skolu. Maija Einfelde bija mana harmonijas skolotāja, Radziņas kundze bija skolotāja kordiriģēšanas klasē, Andris Daņiļenko – mans dziedāšanas skolotājs, Vilma Cirule – koncertmeistare, arī Juris Griņevičs mācīja mūsu skolā. Tur tika ielikts pamats!

Un lielu paldies saku visiem maniem skolotājiem Mediņos! Šo skolu es vienkārši dievinu, jo tiem, kas iet uz Mūzikas akadēmiju pēc Mediņiem, studijas ir īsta atpūta! Liels paldies Natālijai Kozlovai par to, ka viņa man iedevusi pamatu, nav sabojājusi manu balsi un ir sagatavojusi Itālijai, par ko viņai atsevišķs paldies. Tāpat manai skolotājai Džūlijai Kokinai, mūzikas vēstures skolotājam Armandam Šuriņam un daudziem citiem. Patiesībā gribu pateikt lielu paldies visu mācību priekšmetu skolotājiem! Arī tiem, kas man mācīja polifoniju, jo – kurš vokālists pasaulē vēl ir divus gadus mācījies polifoniju? (*smejas*) Un nedrīkst aizmirst arī Ziemeļvalstu ģimnāziju, kas man iedevusi bāzi visās valodās.

Labprāt palīdzētu Mediņiem, ja vien zinātu kā. Skola tagad atrodas Stabu ielā, turklāt bērniem jāmacās klasēs, kur lielākoties nav logu un nav gaisa... Mūziķiem un it sevišķi bērniem taču gaisis ir absolūti nepieciešams! Par to man sāp sirds, tādēļ centīšos kaut ko izdomāt.

UG: Tavs ceļš uz operdziedāšanu laikam nebija īsti tipisks.

MR: Nebija gan, jo mūsu Mūzikas akadēmijā mani neuzņēma. Kad septiņpadsmit gadu vecumā mēģināju tur iestāties – tas bija mans sapnis! – uz konsultāciju gāju galīgi pārbijusies un ar trīcošām kājām. Aiz pārbiļa dziedāju ļoti skaļi, un pēc tam komisija, kurā sēdēja Arvids Imants Luste un vēl daži cilvēki, teica, ka es esot dziedājusi

Ar Plácido Domingo Ž. Masnē operā "Taīda" Zalcburgā, 2016

pārāk skaļi un ka varbūt lai mēģinu nākt vēl pēc gada, bet Luste norādīja: "Es jums vispār neiesaku stāties akadēmijā, jo jums nav tādu dotību..." Pēc tam ilgi raudāju, taču, no otras puses, – ja es būtu iestājusies Latvijas Mūzikas akadēmijā, nekur tālāk par mūsu Operu ne tiktu. Tagad man ir vaļā visa pasaule, un ir milzum daudz iespēju.

UG: Kādēļ pēc skolas beigšanas izvēlējies doties tieši uz Itāliju?

MR: To, ka gribu doties prom no Latvijas, tā īsti sapratu tad, kad mani neuzņēma akadēmijā. Visi dziedāšanas studijām paredzētie gadi bija veltīti Mediņiem, tāpēc nolēmu, ka ir pienācis laiks doties pasaulē. Aizbraucu uz konkursu Grācā, un tur man ieteica doties mācīties uz Parmas konservatoriju.

Vispār jau jāzina, uz kuriem Itālijā braukt mācīties, jo tur ir sešdesmit konservatoriju – katrā pilsētā pa vienai, un ne visur ir labi pedagogi. Arī man Itālijā ar pirmo skolotāju nepaveicās, tādēļ meklēju citus ceļus, kā mācīties dziedāt. Vienubrīd divreiz nedēļā braukāju starp Parmu un Romu, kur man deva iespēju strādāt kaut arī ar mazu, tomēr ar orķestri. Pēc tam, nokārtojot Parmā eksāmenus, pārgāju mācīties uz Romas Svētās Cecilijas akadēmiju un tur studēju arī privātajā Starptautiskajā mākslu akadēmijā, kur pirmo gadu varēju mācīties bez maksas.

Tā man Romā bija liela izrašanās – vairāk iespēju mācīties un dzirdēt mūziku. Bet – nav viegli dzīvot pilsētā, kur nevienu nepazīsti. Tur esmu apzagta neskaitāmas reizes, tur zem mana dzīvokļa logiem skanējuši šāvieni. Varbūt kādreiz varēšu rakstīt memuārus – ne tikai par Romu, bet vispār par dzīvi Itālijā. Tur man tādi atgadījumi bijuši... (*smejas*) Sākot ar to, ka esmu dziedājusi arī cietumā – tur, kur ieslodzītie izcieš sodu par vismagākajiem noziegumiem. Tas bija pēc kāda konkursa, kur tiku finālā, un mani aicināja uz

koncertiem. Viens notika cietumā, un tā bija ļoti savdabīga pieredze. Tikpat interesanti dziedāt ir maziem bērniem – viņi visi bļauj, katrs grib tev kaut ko pateikt, un jānāk viņus pārlicināt. Taču Romas periods bija ļoti interesants un gaišs – satiku daudzus cilvēkus, staigāju pa izstādēm. Man šī pilsēta ir īpaša, un es to dievinu!

UG: Arī pēc Romas perioda tava dzīve diez vai bija garlaicīga.

MR: Tālāk gāja traki. Uz kādu laiku zaudēju balsi, jo man bija divi pedagogi. Viens veidoja kā dramatisko soprānu, otrs – kā vieglo lirisko soprānu. Ja vienā dienā dziedī vispirms Nakts karalieni un pēc tam Tosku, pēc kāda laika balss, protams, pazūd, un neviens nevar palīdzēt. Tas bija ļoti grūti.

Pēc tam, vairākkārt mēģinot, nonācu pie pārliecības, ka manā dziedātājas dzīvē pedagogi var būt, bet – ļoti maz un ļoti reti. Es pati visu laiku meklēju un pilnveidojos, un man nav pedagoga. Ja esi iekļuvis operētrī, dziedāšana ir tavs darbs, tātad – strādā! Ja savu darbu izdari labi, tevi paņems tālāk; ja neizdari – nepaņems. Un nav svarīgi, pie kā es mācos – kaut vai pie vecmāmiņas Annas laukos.

Pedagogs ir cilvēks, kas apmēram tev var parādīt ceļu, taču tas ceļš tev jānoiet pašam. Tāpēc, ja kāds man lūdz palīdzību un es vadu nodarbības, nekad par to neņemu samaksu, jo uzskatu, ka dalīšanās pieredzē ir mana misija. Turklāt man tas pašai ir interesanti, jo –

citu mācīšana attīsta manu dzirdi. Taču, kas der vienam cilvēkam, otram pilnīgi neder. Esmu braukājusi arī pie slaveniem pedagogiem, taču dzirdēto paņemu un pārtaiso tā, kā tas noder man. Tādēļ toreiz, kad zaudēju balsi, sapratu – varu paļauties tikai uz sevi. Tā ir visdrošāk, un tad arī pats atbildi par visu, ko esi sastrādājis.

UG: Laikam jābūt arī zināmai paškritikai?

MR: Protams, bet ne visiem tā ir. Kad nokļūsti uz lielajām skatuvenēm, ir ļoti daudz "pielūdzēju", kas pēc izrādēm saka – ai, tas bija tik labi... Bet tu zini, ka puse no tā nav taisnība. Jo labāk par tevi runā, jo sliktāk esi nodziedājis. Un dziedātājiem viens no vislielākajiem pārbaudījumiem ir pārbaudījums ar slavu. Iedod cilvēkam varu un slavu, tad redzēsi, kāds viņš ir patiesībā. Esmu redzējusi kolēģus, kas šo pārbaudi nav izturējuši un ir mainījušies līdz nepazīšanai. Tas ir tas, no kā visvairāk baidos. Es nekad negribētu pazaudēt savu cilvēciskumu. Tāpēc apzinos, ka balss nav viss un ka tā tev nebūs mūžīgi.

UG: Esi dziedājusi gandrīz visos pasaules lielākajos operētros. Uz kuras skatuves jūties vislabāk?

MR: Vismīļākie man laikam ir Vīnes un Rīgas operētrī. Vīnē publika mani pazīst, un tur jūtos kā mājās, tāpat kā šeit. Vienīgi šeit ir sliktāka akustika, un pie tā mums ir jāpiestrādā. Tikai jāatceras, ka operētra sienas nav nekas; svarīgs tas, kas ir teātra sienās, un tie cilvēki, kas nāk tevi klausīties. Tas ir operētris: kā tevi sagaida, kā uzņem, kā mēģini, un cilvēki, kas nāk uz izrādi – kā viņi tevi sajūt, kā tu viņus jūti. Tas ir svarīgi.

Tā tas ir Vīnes operā, kur bijušas manas mājās, kur visi sargi mani pazīst, uz kuriem varu aiziet arī tad, ja man nav paredzēta izrāde. Un tur ir īpaša publika. Šeit publika ir mazliet citāda, bet arī īpaša.

V. Bellini operā "Norma" Triestē

Sākumā man bija grūti Rīgā dziedāt, jo publikas attieksme bija – ā, nu tā ir mūsējā, paskatīsimies, uz ko viņa ir spējīga. Ja esi savējais, tad saņem visvairāk kritikas.

Tagad jūtu, ka esmu pieņemta, ka man ir kaut kāds statuss. Cilvēki veikalā atpazīst mani un novēl, lai viss jauki, lai laba veselība! Tas ir ļoti patīkami, un tieši šie sikumi lieliski parāda cilvēku attieksmi. Tas ir daudz svarīgāk, nekā bildēšanās žurnālu vākiem vai nemitīgās intervijas. Tas nav svarīgi. Lai gan ir pat labi, ka Rīgā uz ielas mani tikpat kā neatpazīst – tas būtu grūti, un es nemaz to negribu. Tad es nevarētu justies brīvi, un man būtu jāuzvedas kā dīvai. *(smejas)*

UG: Bet Vīnē tev ir jāsadzīvo ar pielūdzējiem.

MR: Esmu jau pieradusi, ka Vīnes operā pie dienesta ieejas mani reizēm gaida pielūdzēju pulks. *(smaida)* Man par lielu pārsteigumu diezgan daudzi no viņiem bija ar vilcienu no Vīnes aizbraukuši uz Triesti paklausīties manu Normu. To gan dabūju zināt nejauši, braucot tramvajā Vīnē. Kad mana draudzene vaicāja, kā gājis Triestē, kāds kungs mums aiz muguras teica – dziedāja Rebeka, dziedāja burvīgi! Jutos mazliet apjukusi šajā situācijā, jo man nebija ienācis prātā, ka Vīnes tramvajā satikšu kādu, kas braucis mani klausīties uz Triesti.

Zinu, ka cilvēki mani klausās un pazīst, taču neuzskatu sevi par slavenu, un diez vai es to gribētu. Cenšos labi darīt savu darbu, bet recenzijas gan nelasu, jo tam man nav ne laika, ne vēlēšanās. *(smaida)* Turklāt man galīgi nešķiet svarīgi – esmu vai neesmu pasaules opermūzikas Olimpā. Man daudz svarīgāki ir nākotnes plāni un rezultāts.

V. Bellini operā "Norma" Triestē

UG: Jau pavisam drīz debitēs Plasido Domingo diriģētā "Dona Žuana" izrādē Ņujorkas Metropoles operā.

MR: Jā, tā debija būs nopietna, un es apzinos, ka Plasido ir lēģenda. Lai gan – uz skatuves mēs visi esam dziedātāji, visi darām savu darbu, un esam nevis mēs, bet tēli, kurus spēlējam. Ja es domātu – ārprāts, es dziedu kopā ar Domingo – tas traucētu darbam.

Un nu gan varu atklāt, ka Domingo jau otro reizi ir izteicis vēlmi dziedāt Rīgā. Par šo vēlmi aizsūtīju izziņu LNOB direktoram Zigmaram Liepiņam, un viņš jau ir sagatavojis oficiālu uzaicinājumu Plasido Domingo, kas viņam par lielu prieku tika nodota Vīnē. Tāpēc droši varam cerēt, ka tuvāko divu gadu laikā viņš tiešām būs Rīgā! Tiesa, kad runājām par honorāru, man nācās teikt, ka nevaram piedāvāt miljonus, jo mūsu valsts ir nabadzīga, taču Domingo atteica, ka savā mūžā pietiekami daudz dziedājis, saņemot labus honorārus, un ka viņam ir svarīgi nodziedāt mūsu Operā mūsu fantastiskajai publikai. Mēs jau esam kopā dziedājuši, un janvārī dziedāsim "Traviatā", bet par iespējamo uzstāšanos Rīgā Plasido man teica: "Ja tu tur būsi, mēs varēsim nodziedāt jebko!" Tas ir milzīgs kompliments, tāpat kā viņa nestās puķes uz katru izrādi. *(smaida)*

UG: Nākamā gada janvārī Latvijā izskanēs Doniceti operas "Marija Stjuarte" koncertuzvedums. Ko vari pastāstīt par šo varoni un topošo iestudējumu?

MR: No lasītā zinu, ka viņa bija smaga, ļoti valdonīga personība. Francijas karaliene, kas pretendēja arī uz Anglijas troni. Marijai Stjuartei bijuši trīs vīri, un joprojām ir jautājums, vai viņa pati lika nogalināt savu otro vīru, lai tiktu pie trešā... Mēs zinām, ka viņa bija politiski nozīmīga personība, gudra sieviete, stipra kā politiķe, ļoti kaislīga sieviete. Tādēļ ar šīs personas romantizāciju vien nepietiks.

Priecājos, ka manā repertuārā ienāk viena no trim karalienēm (pārējās ir Anna Boleina un Elizabete), jo šīs lomas ir *bel canto* augstākā virsotne. Pagaidām nevaru teikt, ka Marija Stjuarte man ir tikpat tuva kā Norma, Violeta vai Džuljeta, taču vienlaikus tas noteikti ir ļoti intriģējošs tēls. Domāju, ka man būs interesanti to atveidot, taču – tēla meklējumi tikai tagad sākas. Bet, kā jau teicu, man patīk izaicinājumi – gan vokālajā, gan psiholoģiskajā ziņā.

Turklāt šīs trīs "Marijas Stjuartes" izrādes Latvijā dziedāšu kopā ar patiešām izciliem māksliniekiem: Anglijas karaliene Elizabete būs Krievijā dzimusī operdziedātāja Katja Levina, Roberta Dadlija lomu dziedās tenors no Turcijas Bilents Bezdizs, Džordža Talbota lomā iejuties basbaritons no Itālijas Džanluka Margeri. Diriģēs Džons Fjore no ASV. Tātad – uz tikšanos jau pavisam drīz! 🎭